

اغراض افعال امر در قرآن کریم

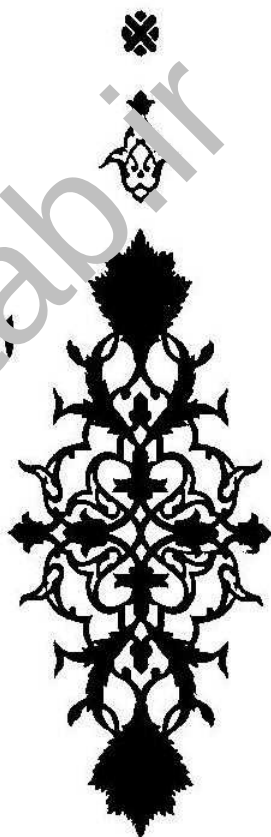
(بررسی اغراض افعال امر در قرآن کریم و

تلاوت آن

از سوره مبارکه الذاریات تا پایان سوره الناس)

فیروزه صفی خان

اکرم السادات میرممتاز

سرشناسه	: صفی‌خانی، فیروزه، ۱۳۵۴ - اکرم السادات میرممتاز
عنوان و نام پدیدآور	: اغراض افعال امر در قرآن کریم: بررسی اغراض افعال امر در قرآن کریم و دلالت آن از سوره مبارکه الذاریات تا پایان سوره الناس / فیروزه صفی‌خانی.
مشخصات نشر	: شهرکرد: سدره المنتهی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۰ ص: مصور (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۴۹-۵۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیا : یادداشت : کتابخانه: ص. ۲۵۷ - ۲۶۰.
عنوان دیگر	: بررسی اغراض افعال امر در قرآن کریم و دلالت آن از سوره مبارکه الذاریات تا پایان سوره الناس.
موضوع	: قرآن - فعل : موضوع : <i>Qur'an -- Verb</i>
موضوع	: قرآن -- مسائل لغوی : موضوع : <i>Qur'an -- Language, Style</i>
رده بندی کنگره	: BP ۱۳۹۵۲/۸۲ الف ۶ ص /
رده بندی دیوبی	: ۱۵۳/۲۷ شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۲۸۹۷۷

اغراض افعال امر در قرآن کریم «از سوره مبارکه الذاریات تا پایان سوره الناس»

■ مؤلف: فیروزه صفی‌خانی (کارشناسی ارشد زبان و ادبیات، دانش‌آزمایه آزاد اسلامی واحد فلاورجان)

■ اکرم السادات میرممتاز (عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فلاورجان)

■ ویراستار: دکتر احمد رضا بسج

■ طراح جلد: مصطفی رحمانی

■ چاپ و صحافی : خانه چاپ امین شهرکرد: ۱-۱۵۰-۳۲۲۷۸۱۵۰-۳۸

■ لیتوگرافی: ارغوان ۱۹۳-۳۲۲۴۳۱۹۳-۳۸

■ شمارگان: ۱۰۰۰

■ چاپ اول: ۱۳۹۵

■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۴۹-۵۳-۱ ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۵۱۴۹-۵۳-۱

■ کلیه حقوق محفوظ است Printed in The Islamic Republic of IRAN

فهرست مطالب

■ عنوان	■ صفحه
مقدمه	۱۵
فصل اول: کلیات	۱۸۷
مروری اجمالی بر مباحث مهم قرآنی	۱۹
۱. پدیده وحی	۱۹
۱-۱. وحی در لغت	۱۹
۲-۱. وحی از نظر اصطلاحی	۲۰
۳-۱. نزول قرآن	۲۰
۴-۱. کیفیت نزول وحی از زبان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)	۲۱
۲. معانی اجمالی واژه قرآن و وجه تسمیه آن	۲۲
۱-۲. معانی لغوی قرآن	۲۲
۲-۲. وجه تسمیه قرآن	۲۲
۳-۲. نام‌های قرآن	۲۳
۳. سوره‌های مکی و مدنی	۲۳
۱-۳. خصوصیات آیات و سوره‌های مکی	۲۴
۲-۳. خصوصیات آیات سوره‌های مدنی	۲۴

- ۳-۳. فایده دانستن مکی و مدنی بودن آیات ۲۵
- ۳-۴. معیار و ملاک تشخیص سوره‌های مکی و مدنی ۲۵
۵. اعجاز ۲۶
- ۵-۱. اعجاز از نظر لغوی: ۲۶
- ۵-۲. معنی اعجاز در اصطلاح ۲۶
- ۵-۳. اعجاز قرآن ۲۷
- ۵-۴. رجوع اعجاز قرآن ۲۸
۶. مرون اجمالی بر علم بلاغت و فعل امر ۲۸
- ۶-۱. جایگاه علم بلاغت ۳۰
- ۶-۲. تعریف علم معانی ۳۲
- ۶-۳. واضع علم معانی ۳۳
- ۶-۴. موضوع علم معانی ۳۴
- ۶-۵. فایده علم معانی ۳۵
- ۶-۶. مقاصد علم معانی ۳۵
۷. انشاء ۳۶
- ۷-۱. تعریف انشاء ۳۶
- ۷-۲. انواع انشاء ۳۶
- فصل دوم: معرفی اغراض بلاغی افعال امر سور مبارکه «الذاریات» تا «الناس» ۵۵
- مقدمه ۵۷
- سیمای سوره الذاریات ۵۷
- واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الذاریات ۵۷
- سیمای سوره الطور ۶۱

۶۱.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الطور
۶۶.....	سیمای سوره النجم
۶۷.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره النجم
۶۹.....	سیمای سوره القمر
۶۹.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره القمر
۷۳.....	سیمای سوره الرحمن
۷۳.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الرحمن
۷۵.....	سیمای سوره الواقعة
۷۵.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الواقعة
۷۶.....	سیمای سوره الحديد
۷۷.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الحديد
۸۲.....	سیمای سوره المجادله
۸۳.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المجادله
۸۹.....	سیمای سوره الحشر
۹۰.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الحشر
۹۵.....	سیمای سوره الممتحنه
۹۵.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الممتحنه
۱۰۰.....	سیمای سوره الصف
۱۰۱.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الصف
۱۰۵.....	سیمای سوره الجمعه
۱۰۵.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الجمعه
۱۱۰.....	سیمای سوره المنافقون

- ۱۱۰ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المنافقون
- ۱۱۴ سیمای سوره التغابن
- ۱۱۴ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره التغابن
- ۱۱۹ سیمای سوره الطلاق
- ۱۱۹ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الطلاق
- ۱۲۵ سیمای سوره التحريم
- ۱۲۵ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره التحريم
- ۱۳۳ سیمای سوره الملك
- ۱۳۳ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الملك
- ۱۴۰ سیمای سوره القلم
- ۱۴۰ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره القلم
- ۱۴۴ سیمای سوره الحاقه
- ۱۴۴ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الحاقه
- ۱۴۸ سیمای سوره المعارج
- ۱۴۸ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المعارج
- ۱۴۹ سیمای سوره النوح
- ۱۵۰ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره النوح
- ۱۵۳ سیمای سوره الجن
- ۱۵۳ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الجن
- ۱۵۷ سیمای سوره المزمل
- ۱۵۷ واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المزمل
- ۱۶۵ سیمای سوره المدثر

۱۶۵.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المدثر
۱۶۸.....	سیمای سوره القيامة
۱۶۹.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره القيامة
۱۷۰.....	سیمای سوره الانسان
۱۷۰.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الانسان
۱۷۲.....	سیمای سوره المرسلات
۱۷۲.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره المرسلات
۱۷۵.....	سیمای سوره النبأ
۱۷۵.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره النبأ
۱۷۶.....	سیمای سوره النازعات
۱۷۶.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره النازعات
۱۷۸.....	سیمای سوره العنكبوت
۱۷۸.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره العنكبوت
۱۷۹.....	سیمای سوره الانشقاق
۱۷۹.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الانشقاق
۱۸۰.....	سیمای سوره الطارق
۱۸۰.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الطارق
۱۸۲.....	سیمای سوره الأعلى
۱۸۲.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الأعلى
۱۸۳.....	سیمای سوره الغاشیه
۱۸۳.....	واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الغاشیه
۱۸۴.....	سیمای سوره الفجر

- ۱۸۴..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الفجر
- ۱۸۶..... سیمای سوره الضحی
- ۱۸۶..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الضحی
- ۱۸۷..... سیمای سوره الشرح
- ۱۸۷..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الشرح
- ۱۸۹..... سیمای سوره العلق
- ۱۸۹..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره العلق
- ۱۹۰..... سیمای سوره القریش
- ۱۹۰..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره القریش
- ۱۹۱..... سیمای سوره الکوثر
- ۱۹۱..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الکوثر
- ۱۹۲..... سیمای سوره الکافرون
- ۱۹۲..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الکافرون
- ۱۹۳..... سیمای سوره النصر
- ۱۹۳..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره النصر
- ۱۹۴..... سیمای سوره الاخلاص
- ۱۹۵..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الاخلاص
- ۱۹۶..... سیمای سوره الفلق
- ۱۹۶..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الفلق
- ۱۹۷..... سیمای سوره الناس
- ۱۹۷..... واکاوی اغراض بلاغی افعال امر سوره الناس
- ۱۹۹..... فصل سوم: بررسی و تحلیل

۲۰۱.....	مقدمه
۲۰۱.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الذاریات
۲۰۲.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الطور
۲۰۴.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النجم
۲۰۵.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه القمر
۲۰۶.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الرحمن
۲۰۷.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الواقعة
۲۰۸.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الحديد
۲۰۹.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المجادله
۲۱۱.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الحشر
۲۱۲.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الممتحنه
۲۱۳.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الصف
۲۱۴.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الجمع
۲۱۶.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المنافقون
۲۱۷.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه التغابن
۲۱۸.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الطلاق
۲۲۰.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه التحريم
۲۲۱.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الملک
۲۲۲.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه القلم
۲۲۳.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الحاقه
۲۲۴.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المعارج
۲۲۵.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النوح

- ۲۲۶..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الجن
- ۲۲۷..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المزمل
- ۲۲۹..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المدثر
- ۲۳۰..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه القیامه
- ۲۳۱..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الانسان
- ۲۳۲..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه المرسلات
- ۲۳۳..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النبأ
- ۲۳۴..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النازعات
- ۲۳۵..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه العیس
- ۲۳۶..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الانشقاق
- ۲۳۷..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الطارق
- ۲۳۸..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الاعلم
- ۲۳۹..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الحاشیه
- ۲۴۰..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه العج
- ۲۴۱..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الضحی
- ۲۴۲..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النشراح
- ۲۴۳..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه العلق
- ۲۴۴..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه القریش
- ۲۴۵..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الکثر
- ۲۴۶..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الکافرون
- ۲۴۷..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه النصر
- ۲۴۸..... تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الاخلاص

۲۴۹.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الفلق
۲۵۰.....	تحلیل و بررسی افعال امر سوره مبارکه الناس
۲۵۱.....	تحلیل و بررسی افعال امر در سوره‌های مورد مطالعه:
۲۵۳.....	تحلیل و بررسی اغراض بلاغی سوره‌های مورد مطالعه:
۲۵۴.....	تحلیل و بررسی اغراض افعال امر در سوره‌های مورد مطالعه
۲۵۵.....	نتیجه‌گیری
۲۵۷.....	منابع

پیشگفتار

خداوند کتابی به نام قرآن را برای هدایت مردم نازل فرمود. قرآن کریم مردم را به استوارترین راه، رهبری و راهنمایی می‌کند. کتابی است از جملند که باطل و گمراهی در آن راه ندارد و از جانب خداوند عزیز و پیامبری امی اسلام ﷺ نازل شده است. پیامبر اسلام ﷺ به قرآن اهمیت بسیار می‌دادند و در تمام کارهای استثنای آن سعی وافر داشتند و مشتاق بودند که این کلام نورانی در دل‌های انسان‌ها بنشیند و خانه دل را از اغیار دور نماید و تجلیگاه جلوه‌های الهی گرداند. پیامبر گرامی اسلام ﷺ در عظمت کتاب آسمانی می‌فرماید: «قلبی که ظرف قرآن باشد از عذاب خدا به دور است». (مصحف ابرار، ۱۳۷۲، ص ۶) و فرمود: «چون فتنه‌ها همچون پاره‌های شب سیاه و تاریک شما را در میان گرفته به قرآن روی آورید». (همان)

قرآن کتاب هدایت و انسان‌سازی و برنامه زندگی انسان و به ویژه یک مسلمان است. پس شایسته است زمینه‌های آشنائی و بهره‌وری از آن را برای تمامی انسان‌های جامعه فراهم آوریم. قرآن کتاب الهی، کلام خدا و بزرگترین اعجاز جاودانه آخرین پیام آور الهی، محمد بن عبدالله ﷺ و عصاره و چکیده همه کتب آسمانی است.

قرآن کتابی است که غبار کهنگی و فنا هرگز نمی‌تواند بر صفحات نورانی آن بنشیند و گذشت زمان نه تنها آن را فرسوده نمی‌کند بلکه روز به روز علوم و معارف پوشیده آن هویداتر می‌شود. قرآن یگانه کتابی است که می‌تواند خواسته‌های جوامع بشری را در همه ابعاد عبادی، تربیتی، علمی، اخلاقی و... به بهترین شکل بر آورده سازد و انسان را به سوی عالی‌ترین مراتب رشد و کمال انسانی رهنمون کند.

مهمترین اعجاز این کتاب فصاحت و بلاغت آن است و خداوند براساس حکمتش رازهای سخن پرداختن و کلام روشنگر حق و باطل را به او داد و به گفتار فراگیرش شیوه حکیمانه بخشید و خوسبختی حالمانه را مخصوص جویندگان آثار و حکمت‌هایش ساخت.

نوشتار حاضر که به بررسی همه‌جانبه‌ای از بلاغت قرآن می‌پردازد و اغراض افعال امر و دلالت آن را از سوره مبارکه «الذاریات» تا «الناس» بیان می‌دارد، شامل سه فصل است به ترتیب فصل اول شامل کلیات و نگامز کوتاه و گذرا به مباحثی از علوم قرآنی و مروری اجمالی بر علم بلاغت و فعل امر است.

در فصل دوم اغراض بلاغی افعال امر قرآن کریم شامل سوره مذکور مورد بررسی قرار می‌گیرد و در فصل سوم نتایج اغراض بلاغی افعال امر در سوره‌های مذکور تحلیل شده است.

والله اعلم بالصواب

فیروزه صفی‌خانی

آرتم السادات میر ممتاز